

Odborná didaktická konference *Obraz období socialismu v současných českých a polských školních učebnicích*

Dne 19. 10. 2015 se v paláci Velvyslanectví Polské republiky v Praze uskutečnila odborná konference *Obraz období socialismu v současných českých a polských školních učebnicích*. Pořádaly ji Pedagogické centrum pro polské národnostní školství Český Těšín a Česko-polská pracovní skupina pro oblast učebnic při Polsko-české vědecké společnosti ve spolupráci s Velvyslanectvím Polské republiky v Praze. Finančně přispělo též Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Velvyslanectví Polské republiky v Praze.

Úvodní referát přednesl nestor české didaktiky dějepisu profesor Zdeněk Beneš. Zdůraznil citlivost tématu, ale současně nezbytnost vypořádat se s ním didakticky co nejvhodněji a naznačil mnohá úskalí a rezervy, které v tomto směru musí řešit jak česká, tak polská didaktika.

Další řečník Józef Brynkus (Uniwersytet Pedagogiczny, Kraków) příspěvkem „*Bílá místa*“ v *obrazu období socialismu v dějepisných učebnicích* rozpoutal následně zajímavou debatu, co je vlastně „bílým místem“ dějepisu v českém a co v polském pojetí, jak řešit citlivá místa vzájemných vztahů obou národů. Danuta Konieczka-Śliwińska (Uniwersytet Adama Mickiewicza, Poznań) v příspěvku *Didaktické podmínky přítomnosti problematiky historie socialismu v polských učebnicích* a také Blažena Gracová (Ostravská univerzita, Ostrava) v prezentaci *Možnosti využití aktivizujících metod ve výuce období socialismu a současné české učebnice dějepisu* upozornily na nutnost vhodných forem a aktivizujících prostředků při expozici sledovaného období v rámci školního dějepisu. Promyšlené moderní postupy, využití dějin každodennosti, osobní historie, oral history a práce s pamětníkem, práce s dokumentem a moderními technologiemi, které skýtají možnosti importu autenticity do vyučování i nevšednosti a spolupráce žáka, jsou jen vzorkem předkládaných inovativních postupů. Lenka Németh-Vítová (Uniwersytet Adama Mickiewicza, Poznań) a Martin Tomášek (Ostravská univerzita, Ostrava) se v příspěvku „*Moc bezmocných*“ v *polských a českých učebnicích literatury* zaměřili na možnost využití literárního obrazu doby a koordinaci českého jazyka (polského jazyka) a literatury v rámci této látky. Konkrétní literární typy mohou sloužit jako inspirace pro vyučovací praxi. Denisa Labischová (Ostravská univerzita, Ostrava) a Małgorzata Machałek (Uniwersytet Szczeciński) v příspěvku *Reflexe období socialismu v českých a polských učebnicích výchovy k občanství a základů společenských věd* sledovaly obraz socialismu v učebnicích občanské nauky a základů společenských věd, nechybělo ani vzájemné srovnání a poukázání na některé slabiny učebnic při použití ve školské praxi.

Příspěvek Tadeusze Siwka (Ostravská univerzita, Ostrava) a Romana Matykowskiego (Uniwersytet Adama Mickiewicza, Poznań) *Výskyt ideologicky zabarvených prvků ve vybraných českých a polských učebnicích zeměpisu období socialismu* vzbudil v auditoriu vášnivou diskusi o ideologizaci výuky zeměpisu za socialismu. Stejně velký ohlas pak měla i Beata Bednářová (doktorandka katedry historie FF Ostravské univerzity) s vystoupením *Co mladí Češi a Poláci vědí o každodenním životě období tzv. normalizace*. Diskuse zde byla zanícená a plná vzácných osobních zkušeností a podnětů k zamyšlení. Poté představila Naděžda Morávková (katedra historie Fakulty pedagogické ZČU v Plzni) projekt česko-bavorské regionální učebnice dějepisu a vlastivědy a speciálně komentovala obraz poválečných dějin pohraničí v pojetí této učebnice. Zkušenosti z práce na této učebnici mohou být inspirativní při podobném projektu česko-polském.

Vystoupení sdružení PANT – *Období socialismu v ČSSR a PLR na portálu Moderní dějiny* bylo především upoutávkou na novinky portálu. Zajímavým a názorným byl příspěvek o neverbálních textech učebnic a jejich možnostech a mezích – Maria Stinia (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie) a její *Období komunismu v ikonografii současných polských učebnic dějepisu*.

Plánovaný příspěvek Kamila Činátla a Jaroslava Pinkase (ÚSTR) *Didaktické materiály o období socialismu z produkce ÚSTR* byl pronesen v zastoupení a vyvolal čilou diskusi ze strany zkušených didaktiků. Příspěvek *Didaktické materiály o období socialismu z produkce ÚSD* (Ústav soudobých dějin) pronesla Helena Nosková (Ústav soudobých dějin AV).

Závěru konference se pak velmi podnětně zhostil Ryszard Gładkiewicz (Polsko-Czeskie Towarzystwo Naukowe), který zdůraznil přínos setkávání a dialogu a také neustálé péče o budování obrazu nedávné minulosti, tedy paměti národa, v každé žákovské generaci. Zaspal rok či dva, to mívá už nedozírné následky. Gładkiewicz poděkoval pořadatelům a sponzorům akce a vyjádřil naději, že konference bude mít brzo pokračování v dalším česko-polském didaktickém setkání.

Naděžda Morávková

...stipendia enim peccati mors gratis autem Dei vita aeterna...

14. zasedání k problematice sepulkrálních památek, Praha 29. – 30. října 2015

Již čtrnácté zasedání tradiční „roháčkovské“ konference o funerálních monumentech se tentokrát netradičně uskutečnilo v prostorách Clam-Gallasova paláce a nikoli na půdě Ústavu dějin umění, což mu však pochopitelně nemohlo nijak ubrat na atraktivitě. Problematičtější byl spíše termín – doba jednání mezi státním svátkem a víkendem se na účasti neblaze projevila. I tak se ale sešlo dostatečné množství referátů a referujících na to, aby konference mohla být rozdělena do dvou jednacích dní a pěti bloků, u nichž se přitom striktně nedodržel chronologický aspekt.

Po zahájení pořadatelem, doc. Jiřím Roháčkem, a prof. Ivanem Hlaváčkem vystoupili nejprve polští hosté, oba zástupci krakovské univerzity. Marek Walczak v bohatě ikonograficky doprovazeném příspěvku referoval o nutnosti zaměřit bádání o figurálních královských náhrobcích (ale nejen o nich) také kostymologickým směrem, zatímco Marcin Szyma zaměřil svou pozornost na dvě sepulkrální památky, blahoslavené Salome a Boleslava Stydlivého, v krakovském kostele řádu minoritů z pohledu jejich umístění v sakrálním prostoru. Tematicky středověkým, byť obsahově zcela jiným příspěvkem navázal Michal Dragoun, který společně s Tomášem Gaudkem vypracoval rozvahu nad fragmentem nekrologia z augustiniánské kanonie v Roudnici nad Labem. Po přestávce přišla na řadu trojice přednášek s těžištěm v raném novověku. Petr Hrubý plénu představil sepulkrální tvorbu freiberského sochaře Andree Lorentze, z níž se poměrně přirozeně značná část nachází v příhraničním krušnohorském pásmu. Z těže oblasti při svých výzkumech, často nadregionálních a průkopnických, vychází také Jiří Wolf, autor konferenčního referátu o sepulkrálních památkách a problematice pohřbívání nižších sociálních vrstev v 17. a 18. století. Jan Kilián nastínil dosud neradostné osudy renesančního edikulového